

KIS LAP

... A KALAUZ BENÉZETT AZ AJTÓN. (Lásd a 38. lapon.)

Szerkeszti Forgó bácsi.

LVII. köt. 3. szám.

Ara negyed évre 1 frt. Egyes szám ára 12 kr.
Megjelen minden vasárnap 16 lapon.

1899. július 16-án.

GÖRBE UTON

vagy

DEZSŐ ÉS LOJZI KALANDJAI.

— Elbeszélés képekkel. —

(Folytatás.)

HAMAR megszeppen, akinek nincs egészen rendben a szénája. Dezső az utóbbi időkben iparkodott ugyan büszkélkedni vele, hogy most már diáksorba lép; de titokban mindig érzett olyan-formát is, mintha atyja jórészt büntetésül küldi el a háztól. Mivel azonban nem ismerte az intézetbeli életet, eddig könnyen elfojtotta rossz sejtelmét. De ime új barátja többet tud és borusnak látja a jövőt.

Rövid hallgatás után megszólalt Dezső:

— De hát... mit gondolsz... kivel, mivel lesz bajunk?

— Mindenkiel és mindennel. Olvastam olyan történetet, amelyben az intézet igazgatója volt kegyetlen ember, az ő kedvéért pedig a tanárok is. Ó, az pedig borzasztó! A kegyetlen ember csupa mulatságból kinozza azt, aki hatalmába kerül.

— De ha nem adunk rá okot? Mikor engemet otthon büntettek, nem tagadom, mindig adtam rá okot.

— Otthon! Az más! Látszik, hogy nem olvastál semmit a világról. Otthon apjanyja szereti az embert; de az afféle igazgató hamar elveszti a türelmét. Olvastam én a könyvemben, hogy garázda fiuk okozák a bajt, mert ezek miatt aztán az igazgató és a tanárok mindenkire gyanakszanak és már előre is fenytik, büntetik, kinozzák.

— De... csak nem gondolod, hogy verni is fognak?

— Hahaha! De bizony fognak! Nem szabad ugyan... tudom én jól, olvastam

én erről is... de hiába nem szabad, mégis megteszik.

— Csakhogy én nem türöm el! pattant föl Dezső. Engemet soha sem vertek... Inkább megszököm.

— Ha lehetne! De nem lehet ám, szigoruan őriznek ám az iskola-szolgák. Es ha daczoskodol, bezárnak és három napig csak száraz kenyeret kapsz. Pedig már különben is sanyaruan fogunk élni. Szereted a sárgarépa-czuspájszt?

— Juj! Dehogyszeretem!

— Én sem. De ott meg fogjuk enni. Mert tudod mi lesz, ha meg nem eszed?

— Ugyan mi?

— Az, hogy minden nap, délben, este, mindig újra azt találják eléd, amíg csak meg nem eszed. Ezt is olvastam, hát bizonyos.

— Azért sem fogom megenni! Van pénzem, majd veszek valamit, nem halok meg éhen.

— Olvastam én ilyen diákról is. Tudod-e, mit ért el vele? Mihelyt észre vették, hogy pénze van, elszedték tőle.

— De hisz az rablás! Én nem adom oda!

— Elveszik. Az a pénzed ugy sem fog sokáig tartani, az öregebb diákok mindjárt kiszaglásszák és rákényszerítenek, hogy összevásárolj minden féle haszontalanságot, amit ők kívánnak.

— Csakhogy nem teszem ám!

— Muszáj! Az új diáknak amugy is nehéz az állapota az öregebbek közt, mert ezektől még többet köll elszenvedni, mint a tanároktól. Olvastam róla eleget. Boszantják, bolondítják az új diákokat, minden csinyt rájok kennek.

— Ha engedem bántani mernek, panaszsra megyek.

— Akkor véged. Nem szabad árulkodni, mert akkor kizárnak maguk közül, mint a bélpoklost; de még csak sirnod sem szabad, mert akkor nevetni és csufolni fognak és »anyám asszony katonája« lesz a neved.

— De hisz ez borzasztó!

— No, van segítség. Nem hiába olvastam én annyit. Azt is tudom, mit kell tennünk.

— Mondd hát!

— Bátrak és vitézek leszünk, az az egyedüli mentés. Ne félj, ha valaki bántani akarna téged, ott leszek én is, közbe lépek és megbirkózom az ellenséggel.

Dezső nem látszott nagyon megvigasztalódni, mert amint végig nézett Lojzi pajtás vézna, gyöngé alakján, nagyon bajosan tudta benne a kemény vitézt fölfedezni. Azért hát kételkedőleg mondá:

— Igen, de hát ha az az ellenséges fiu lesz erősebb és vág téged a földhöz?

— Az nem lehet. A hány történetet csak olvastam, mindegyikben az győzött, aki az üldözött ártatlannak kelt a védelmére. Ami pedig a könyvekben van, az igaz is. Tudom én, mert az édes apám is tudós ember, már sok könyvet irt.

Dezső most nagyobb tisztelettel nézett Lojzi pajtásra. Tudós fia! Így már persze nem csoda, ha a fiu is olyan sokat tud.

— Az én apám nem tudós, csak birtoikos — mondá szerényen. — De ha az apád olyan tudós, miért nem tanít ő maga téged?

— Nem ér rá. Tudósnak lenni nem könnyű dolog ám. Egész nap, de még éjjel is olvas és ír, sokszor még az ebédre is megfeledeznek. De nekem szabad volt a szobájában lennem, mert nagyon csöndesen

viselkedtem. Kikerestem egy-egy könyvet és én is olvastam egész nap. Nagyon jól meg voltunk édes apámmal, de hát a mostoha anyám nem hagyott békében.

— Mostoha anyád van! És persze rosszul bánt veled.

— Nem tudom. A mostohák mindig azon törekednek, hogy lerázzák a nyakukról a mostoha gyermekeket. olvastam én erről is. Hajdan a gonosz mostoha kivitte a kis gyermeket az erdőbe és ott hagyta farkasok prédájának. Manapság ezt már nem teheti, de meg én haza is találnék.

— Hát mit csinált?

— Mindig azt mondogatta apámnak, hogy gyámoltalan, éhbetlen kamasz vagyok, nem helyes, hogy örökké csak a szobában ülök és összevissza olvasok mindenféle könyvet, ami nem is nekem való. Persze, ezt csak ő hiszi. Azt kívánta, futkossak kint holmi pajkos fiukkal. Végre rábeszélte apámat, hogy konviktusba küldjön, mert, azt mondja, ott a pajtások majd életrevalóságot vernek belém. Ó, értem! Jól tudja, milyen keserves dolgom lesz ott!

— Ne busulj no! Az én apám nekem édes apám, mégis oda küld. Persze, vigasztalásul adott öt szép ezüst koronát is.

— Ó, én többet kaptam. Apám is adott öt koronát, a mostohám is. Hát én nem is bánom, mások is neki indultak már fiatalon a világnak, olvastam eleget. Csak... izé... Mondd csak, meg tudod te kötni a nyakra való kendődet?

— Hogy ne!

— Én... én nem tudom. A mostohám mindig azt mondotta, hogy két balkezem van, annyira ügyetlen vagyok. No, de mi ketten jó pajtások leszünk, te majd megkötöd a nyakkendőmet.

— Szívesen. Hiszen az nagyon könnyű.

Dezső szinte örült, hogy végre akadt valami, amiben ő különb ennél a tudós pajtásnál. Még azzal is föléje akart kerekedni, hogy megkínálja a jó pogácsával, melylyel tele voltak zsebei; de már erre nem kerülhetett a sor, mert eddigi bizalmas együttlétüknek hirtelen és ugyancsak zajosan szakadt vége.

A vonat épp egyik nagyobb állomáson időzött, utasok szálltak le és föl, amivel Dezső és Lojzi csöppet sem törődtek. Egyszerre azonban megjelenik a kalauz a kocsi-szakasz ajtajánál és így szól hátra felé:

— Ide tessék, urfiak! Itt van elég hely, nem is fognak senkit zavarni, két diák urfi van bent. Hát egészen diák-szakasz lesz.

Dezső és Lojzi még jóformán meg sem értették, miről is van szó, mikor nagy meglepődésükre már szemmel is láthatták: fél tucat fiu, kisebb, nagyobb, még nagyobb egymás hegyén-hátán rohammal rohant be a kocsi-szakaszba, mindegyik előbb akart üléshez jutni s ebből persze az lett, hogy egyik sem ült le illendőséges módon, hanem egymásra bukva gomolyodtak halomba össze. Kaczagva, kiabálva, dülakodva igyekeztek egymástól szabadulni.

— Ez az én lábom, nem adom! Ereszd el!

— Ne huzd a fületem! Elég nagy a magadé, érd be vele!

— Ki ül a hátamon? Nem vagyok én kanapé!

Ez a nagy lárma és kavarodás még tapasztalt öreg embert is megriaszthatott volna; nem csoda, ha Dezső és Lojzi hüledezve nézték, miféle török-tatár veszedelem szakad rájuk. Mert hiába huzódtak a legszélső sarokra, a nagy zenebonában őket is ledöntögették békességes ülésökből.

Az ostromló sereg végre mégis rendbe jött valamiképen; mindegyik megtalálta a kezét-lábát és elhelyezkedett az ülésen. Még jóformán el sem helyezkedtek, mikor egyikök megszólalt:

— Urak, urfiak, csend és figyelem! Hiszen itt ártatlan báránycák vannak!

— Az ám ni! szólott egy másik. Két reg-ruta!

— Még pedig az egyik olyan kövér, hogy bizonyosan kukta volt otthon és folyvást a serpenyőkben nyalakodott.

— De bezzeg a másik máris maródi! A fősvény ember macskája sem cserélne vele.

— Csend, figyelem, ha mondom! kiáltá az előbbi fiu, mindnyájok közt a legnagyobb. Ezek az új barátaink még azt fogják hinni, hogy nem tudjuk kellően méltányolni a szerencsét, mely az ő becses személyök megismerkedésével részünkre jutott. Hogy vagy, kedves Dezső pajtás? Jól? No, ennek örvendek! Hát te, Lojzikám? Egy kicsit véknyan? Igazán sajnálom! De azért oda se neki, adjatok kezét!

És mind a hat uti társ kezét szorított velök. Igen bizony, szorított, mert mintha versenyezni akartak volna, mind a hányan úgy megszorították Dezsőnek is, Lojzinak is a kezét, hogy ezek már-már alig birták megállani, hogy ne sikoltsanak s szinte azt hitték, hogy a vér is kiserked az ujjuk hegyéből.

— Hát titeket is konviktusba kerget a keserü sorsotok? kérdé az a nagy fiu.

— Oda megyünk csakugyan, felelé Dezső. De hát honnan tudjátok ezt is, meg a nevünket is?

— Honnan tudjuk? Hát van-e ennek a vasutnak a mentén falu, város, tanya, csárda, amelyet be ne töltött volna a nagy

hir, hogy milyen két csodagyerek indult utra a mi intézetünkbe? Nem láttátok, mily hanyatthomlok rohantunk ide be, csak hogy mielőbb gyönyörködhessünk látás-

tokban? Megvesztegettük a kalauzt, csak hogy ebbe a kocsiba eresszen.

Lojzi komoly képpel szólalt meg:

— Ó, már tudom. A kalauz tudja a

ALKALMATLAN FÜRDŐ-TÁRS.

*Nagy a meleg, füröcskélni jaj de jó!
Vigan pacskol kis kádjában kis Palkó.*

*Nyirott tollu szelid szarka ott terem.
Hogy fürödni akarjon, nem hihetem.*

*»Hess te innen, hamis Matyi! Mit akarsz?
Hátam, kezem csupasz, még biz' megharapsz!«*

*Éppen ez a Matyi terve. »Jaj neked!
Sokszor csipkedtél, hát most én fizetek.«*

*Nagyot csipne is Palkónak a vállán,
Csakhogy Palkó is fortélyos kópé ám.*

*Nyakon önti Matyit vízzel hirtelen.
Fut Matyi. »Jaj! A vizet nem szeretem!«*

nevünket, mert az én apám is, a Dezsőé is beszélt vele...

— Nagyszerű! Milyen éles szem! Nem hiába dupla: egyik a magáé, másik a papáé.

Akkor hát bizonyosan azt is tudod, hogy én ki vagyok.

— Azt nem tudhatom.

— Ne mókázz no! Mindenki tudja,

hogy én vagyok az iskolánk legjobb fickója, a jó Rudi, a kedves Rudi, minden új diák barátja és leghivebb tanácsadója.

— Vigyázz! szólalt meg egy vidám, de szelidebb képű kisebb fiú. Ez a Rudi a legnagyobb gézengúz az egész iskolában.

A nyájas szándéku fiúcska még jóformán ki sem mondta az utolsó szót, már visított is rettenetesen, mert Rudi roppant mosolygós, barátságos képpel ugyan, de annál keményebb marokkal fülön fogta.

— Hogy mondtad, Emilkém? Mondd csak újra, mert nem hallottam jól.

— Jaj, jaj! Ereszd a fületem! Semmit sem mondtam! Vagy ha mondtam, hát azt mondtam, hogy te vagy a legjobb pajtása mindenkinek.

A többi fiúk majd eldültek a kaczagástól, csak Dezső és Lojzi néztek meghökkenve egymásra, mint akik értik a dolgot. Rudi pedig ismét feléjük fordult:

— No, láthatjátok, hogy az imént csak megbotlott a nyelve.

Lojzi roppantul komoly képpel felelt:

— Ó, értem én jól. Olvastam én eleget arról, hogyan kinozzák az öregebb diákok a kisebb növendékeket.

— Olvastad? Hisz akkor te tudós férfiú vagy. Persze hogy megkinozzuk, mindenkinek meg kell állnia a próbát, legény-e a talpán. Mivel pedig ti ketten ujonczok vagytok, talán jó lesz, ha nem is várunk odáig, míg az intézetben leszünk, hanem mindjárt dologhoz látunk. Mit gondoltok, fiúk?

— Nagyon jó lesz, szóltak nevetve és fölugrálva a többiek.

— Mi legyen az első próba? kérdé Rudi. Ez a Dezső pajtás jó kövéres, talán

érdekes volna gombostűt szurni bele, hogy megtudjuk, milyen vastag a szalonnája.

— Nagyon jó volna, szólott egyik fiú. De mégis hagyjuk estére, mert ha sivalkodni találnak, összefut ide a sok utas, a többi kocsiszakaszból.

— Igazad van, Berczi. Hát hagyjuk estére. Pedig javukra válnék, ha meg volnának edzve, mielőtt az igazgató keze alá kerülnek.

— Hát... hát... nagyon szigorú az igazgató? kérdé Dezső aggódva.

— Szigorú? kiáltott föl Rudi. Kegyetlen zsarnok, rettenetes szörnyeteg? Minden új növendék vagy belehal a kinjaiba vagy megszökik.

— Akkor nem maradna növendéke, kétkedett Dezső.

— Persze! Roppant éles eszű vitéz vagy. Csakhogy a szökevényeket összefogdossák, a meghalni készülöket pedig fülön fogják és föltámasztják.

— De hát ti mért vagytok mégis olyan vigan?

— Használjuk az utolsó boldog órát, bucsuzunk a vig élettől.

— Ó, én értem ezt! sohajtá Lojzi remegő hangon.

Dezső nem értette egészen s majdnem azt szerette volna hinni, hogy ez a vig kompánia tréfát üz velök. Rudiék valóban alig értek a bőrükbe, százféle pajkossággal mulattatták egymást s végre egyikök fölmászott a kézi podgyásznak szánt polczra, épp mikor a kalauz, a nagy zsvivaj hallatára benézett az ajtón. (Lásd a képet a czimlapon.)

— Ejnye, urfiak, már nagyon is nagy lármát csapnak; a szomszéd szakaszokban már panaszkodnak az utasok mondá. Hát

az
oda

—
Ó ja
fent.

A
de a

—
már
segít

A
leug

—
Azt

—
Lojz

hogy
Azé

—
—

—
tok

a ké
detl

vagy

—
hogy

kat

a vi
más

—
—

—
—

—
uszk

ték.

É
hog

az meg micsoda? Mit kapaszkodott föl oda? Szálljon le tüstént!

— Jaj, jaj! Nem tudok! Beszorultam! Ó jaj nekem! óbégatott a kópé fiu ott fent. Itt rekedek örökre!

A kalauz mint ha nevetni akart volna, de aztán mégis csak komolyan szólt:

— Jól van, jól. Mindjárt ott leszünk már az átszálló állomáson. Majd hívok segítségül csendőrt, aztán számolunk.

Amint a kalauz távozott, a kópé fiu leugrott a magasból és nagyott nevetett.

— Bolondos ember ez a kalauz, mondá. Azt hiszi, hogy elhiszem, amivel fenyeget.

— Már pedig alkalmasint megteszi, szólt Lojzi nagyon bölcs képpel. Olvastam én, hogy a kalauzok kötelesek a rendre ügyelni. Azért van csendőr minden állomáson.

— Ugy gondolod? No, az baj neked.

— Miért? Én nem tettem semmit.

— Dehogy nem. Ugy-e, fiuk, nem hagytok cserben? Bizonyítani fogjátok, hogy ez a két garázda diák, Dezső meg Lojzi rendetlenkedett? Én csöndesen ültem, jó fiu vagyok.

— Szívesen bizonyítjuk. Rendjén is van, hogy az ilyen uj diákok áldozzák föl magukat az öreg pajtásért. Egy kis börtön nem a világ.

Dezső és Lojzi hüledezve néztek egymásra. Mi érheti még őket!

(Folytatása következik.)

A HATTYU BOSZUJA:

— Megtörtént eset. —

EGY nagyuri kert taván hattyuk voltak. Egyik hattyu, pár több apró fiókával uszkált, lubiczolt a vízben s ha megelegeltek, kint a parton sütkéreztek.

Éppen ilyen sütkérezés közben történt, hogy egy vakmerő éhes varju nagy-hirtelen

lecsapott az egyik piczike hattyura és el akarta ragadni. Ámde rosszul számított, mert az öreg hattyu-ápó szinte villámgyorsasággal termett ott és erős csőrével megkapta a rablót a szárnyánál. A varju ijedten bocsátotta el prédáját, de a bős hattyu azért nem eresztette ám őt szabadon.

Többen, kik messziről nézték a jelenetet, kíváncsian várták, mit akar hát a hattyu? Hamar megtudták. A hattyu halálos büntetést szabott a rablóra.

Csőrében a vergődő varjuval lassan lesétált a vízhez és rábocsátkozott. Aztán — lemerítette a csőrét a varjuval a víz alá. Jó ideig ott tartotta a víz alatt, majd kiemelte s látván, hogy a varju még vergődik, újra elmerítette. Ezt így többször ismételte, míg végre meggyőződött, hogy ellensége már nem él. Ekkor eldobta és kevélyen visszatért kicsinyeihez.

A MI ÉDES-VIZÜ TENGERÜNK.

(Képekkel a 40., 41., 44., 45. lapokon.)

VAN nekünk igazi tengerünk is, melynek sós a vize és amelyen hajónkkal ha megindulunk, eljuthatunk a világ minden részébe. Épp nem rég irt róla egyik kis olvasó társatok Fiuméből, a mi magyar kikötő városunkból. De van nekünk e mellett egy külön magyar tengerünk, melynek édes a vize, mert hát igazában mégis csak nem tenger, hanem a legnagyobb és leggyönyörűbb tavak egyike Európában. Persze mindjárt kitaláljátok, hogy ez nem más, mint a Balaton.

Inkább csak tréfából nevezték el régente »magyar tenger«-nek, de egyben-másban igazán hasonlít is a nagy tengerhez. Szélességében ellátni ugy egyik partjáról a másikra, mert legnagyobb szélessége sem több tizennégy kilométernél; de már hosszában nem éri a szem a végét, mert hosszúsága nem kevesebb, mint hetvenöt kilométer. Mikor pedig haragos vihar korbácsolja, akkora hullámokat vet, hogy az igazi tenger sem vet különbet s ugy megtánczoltatja a gőzhajót, hogy a félénkebb utasok bi-

zony meg is szeppenek és akárhányan éppen úgy bele-esnek a tengeri betegségbe, mint ha kint a nagy sik tengeren hajóznának. Több tudósunk állítja, hogy dagály és apály is észlelhető a Balaton vizénél; de ez még nincs bebizonyítva. Ellenben gyakran megtörténik, hogy a nagy tó vize teljesen csendes időben is hatalmasan kavargog és háborog, mintha vihar korbácsolná. A halászok ezt »vész«-nek nevezik és nem

hiába, mert nagy veszedelem rájuk, ha messze bent a víz közepén éri. Mi okozza ezt a vést, biztosan nem tudhatni: de a népnek van róla meséje, mely egyttal a Balaton keletkezésére is vonatkozik és így szól:

Hajdanában, réges-régen, nem volt itt ez a nagy víz, hanem gyönyörű rónaság terült el a helyén. Hatalmas óriások laktak e tájékon s garázdálkodtak szörnyü-

... MAGÁNOSAN ÁLLÓ SZIKLA-KUPOK.

ségesen. A zalai oldalon manapság szép hegység látszik, sajtóságos, magánosan álló szikla-kupokkal. Tudjátok-e, mik ezek a bazalt-szikla-kupok? Azok bizony az elhunyt óriások sirhalmái. Olyan sirköveket hengeritettek elhunyt társaik sirjára az óriások, hogy soha a világ végéig nem háborithatja őket senki még holtukban sem.

No's, az élőkkel persze még kevésbé mert valaki kikötni. Mégis elpusztultak. Még pedig hogy?

Ugy volt az, hogy egyik óriásnak volt egy hatalmas szép bikája. Ez, amint egy napon a kövér réten legelészett, süppedékes helyre tévedt és sehogy sem birt kigázolni, inkább egyre mélyebbre süppedt. Észre vette ezt az óriás és persze nem

akarta
vessze
nagyo
történ
fel, m
dek, l
darab
iziben
ásoka
föld h
kén p
ronké

pedig
tájék

M
óriás
Csak
cse,
tetik

So
csak
hossz

akarta engedni, hogy kedves barma oda vesszen; megragadta tehát a szarvainál, nagyot rántott rajta, ki is rántotta. De mi történt! A bika lábai nyomából víz fakadt fel, még pedig oly gyorsan és olyan tömérédek, hogy szempillantás alatt már nagy darab földet árasztott el magasan, aztán iziben az egész síkságot, eltemetve az óriásokat mindenestől. Így támadt a szép sík föld helyén a Balaton nagy vize. A fenekén pedig ott fekszenek az óriások és koronként megpróbálják, nem szabadulhat-

nának-e ki: mozgolódnak, rugdalóznak, ettől háborog a tó csöndes időben is. De biz' a gonosz óriásokat a víz többé nem ereszti szabadon.

Igy szól a mese, amely persze csak mese. Ha volnának óriások és a tó fenekén talpra állnának, biz onnan könnyen kísétálhatnának, mert a Balaton nem nagyon mély: a legmélyebb helyeken is csak tizenhat méter, általában pedig csak hat-hét méter. A Zala folyó és vagy negyven patak szakad bele, de a víz alatti források is táplálják, még

... A HALÁSZ-MADÁR.

pedig sok helyen meleg források, melyek tájékán a tó soha sem fagy be.

Mert különben télen befagy ám az egész óriási víztükör. Ez aztán korcsolyázó pálya! Csakhogy néha veszedelmes is. Jó szerencse, ha a parton lakó halászok figyelmeztetik a korcsolyázókat:

— Vigyázni tessék! Rianás történt.

Sokszor egészen csöndes időben egyszerre csak menny-dörgéshez hasonló hatalmas, hosszan tartó dördülés hallatszik a befagyott

Balatonról: az óriási jégmező megrepedt. Ez a »rianás«. Aki belebukik, halál fia. De maguk a halászok is vágnak léket a jégbe s úgy halásztatnak. Mert sokféle jó hal él a Balaton vizében, köztök a magyarországi halak leghiresebbike, a fogas, mely másutt sehol sem található. A parti bozótnak, nádasnak különböző vízi madarak tanyáznak s alacsonyan a víz fölött lebegve lesi prédáját a falánk halászmadár. Jaj a vigyázatlan halacskának, mely

a tó mélyéből a fölszínre emelkedik, hogy egy kicsit kikukkantson a napfényes levegő-égbe!

Balaton homokos partján (Lásd a képet a 44. lapon.) sűrűn található »kecske-köröm« is. Aki jobban megnézi és járatos a természettudományban, azt fogja mondani, hogy ez nem más, mint egyik édesvizi kagyló, még pedig a congeria. De a parti halász megcsóválja a fejét:

— Már csak kecske-köröm az, uram. Ott van a nyáj a tó fenekén, onnan mossa ki a viz a körmököt.

Mert erről is van népmese, amely elmondja, hogy a kedves, szelid pásztorleányka kecskenyáját gonosz ellensége miképen hajtotta el. De a Balaton tündérei boszút álltak: fürgeteget támasztottak, mely a gonoszt a nyájjal együtt a tóba söpörte, honnan többé soha ki nem szabadul. A kecskékből is csak a körmüket veti ki a viz.

Sok szép mese, rege fűződik a gyönyörű tóhoz és gyönyörű környékéhez, melyet nyáronként sok utas látogat. Kényelmes gőzhajó visz át a nagy vizen, melynek partjain szép fürdőhelyek emelkednek: a keleti oldalon Siófok, szemközt a rég híres Balaton-Füred, lent a déli végnél Keszthely. A nyugati oldalon emelkedik a regényes hegység is, festői sziklakupjaival, melyek némelyikén ódon váromok láthatók: Csobáncz, Tátka. Ezekről Kisfaludy Sándor jeles költőnk kedves regéket irt, melyeket majd ti is el olvastok ha ugyan már nem olvastátok.

Legszébb pontja azonban a Balatonnak Tihany. A nyugati oldalon keskeny földnyelv nyulik be messzire a tóba, félszigetet alkotva. Ez a félsziget mindinkább emelkedik és hegygerinczéző nő, mely végre mint meredek sziklafal esik a Balatonra. A legvégén pedig áll a benzés-rend kolostora, az ősrégi Tihanyi apátság. (Lásd a képet a 45. lapon.) A templom tornyaiból nagyszerű kilátás nyílik az egész Balatonra és híres visszhang is van ezen a helyen.

A sziklának, melyen az apátság áll, a vízre nyuló oldalában több kisebb barlang

található. A nép »remetelak«-nak nevezi az ilyen barlangot, mert régmúlt századokban jámbor szerzetesek e barlangokban meghuzódva imádkoztak és elmélkedtek.

HŐS IRÉNKE.

*Csendes éjjel az álmából
Kis Irénke fölriad.
Titokzatos nesz hallatszik,
Nem alhatik e miatt.*

*Valaki jár a szobában! ...
Ni! ... most zörög ... most kapar! ...
Vékony hangon szól is néha ...
Ki lehet az? Mit akar?*

*Félt Irénke eleinte:
De mit ér a félelem?
»Jobb lesz, hogyha gyertyát gyújtok
S a titkot kikémelem.«*

*Hős erővel meg is teszi
S a titok — gyors véget ér.
»Ej, te ijesztettél úgy rám
Incezi-fincezi kis egér?!«*

nek r
jai, m
arany
dolja,
szakit

Sán

büszk

Mi

felejt

a ját

egyfo

és Sá

bujni

geliz

lencz

diszb

előtt.

Ed

jától

SÁNDORKA BÁNATA ÉS ÖRÖME.

— Irta *Fried Margit.* —

GYEREKEK, gyerekek, sajnáljátok a kis Sándorkát, aki olyan borzasztó jövőnek néz elibe! Szomoruan telnek el napjai, misem szerez neki örömet; a mostani aranyzabadság csak fáj neki, ha elgondolja, hogy hetek, napok kérdése és neki szakítania kell eddigi boldog életével.

Sándorkát, a hatéves kis vitézt, a család büszkeségét, beiratják az iskolába!

Mit nevettek, ti nagy fiúk? Ti már elfelejtettétek, milyen nehéz volt az átmenet a játékos, mulatós életből az iskola szigorú egyformaságába. Nem olyan vig dolog ez, és Sándorka jól tudja ezt. Hét órakor kibujni az ágyból, gyorsan öltözködni, reggelizni, elszaladni, míg eddig olykor kilenczre is járt az idő, mikor az urfi teljes díszben jelent meg az ő kávécsészéje előtt.

Eddigi életének egyetlen kellemes gondjától is bucsuzik, a tizórai választástól.

Isten hozzátok sült tojások, három darab vajjas-kenyerek! Sándorkának nem szabad ezentul rátok gondolnia!

Tudja ő jól, milyen az iskola. Van egy rokona, Gyula, az már a második osztályba jár, és ha néha eljön hozzájuk, behívják a szomszéd Karcsit, és iskolát játszanak. Gyula, a tanító ur, olyan dolgokat kérdez tőlük, mikről sohse hallottak; aztán puff neki! a kezükre üt és a sarokba állítja őket.

Igen, igen; ilyen lesz ezentul az ő élete! A kezeire ütnek, és a sarokba állítják. A mama vigasztalni próbálja, a bácsi mulatságos történeteket mesél neki az ő iskolai éveiből, hiába, Sándorka ismeri a sorsát és a szó nem használ.

Az idő pedig szalad, röpi. Elmul a nyár, és tessék: mi van ma?

Augusztus harminczegyediké és holnap a beiratás!

Sándorka már félnyelczkor legyüri a vacsoráját és lefekszik, mert ki szeret hangoz beszélgetést, nevetést hallani, ha a feje teli van búval, gonddal?

Már épp el akart aludni, — mikor egyszerre hangot hall:

— Sándor, alszol-e már?

— Nem én! Ki az?

— Egy jó barátod, Sándor, aki ösmeri szivednek bánatát. Jöszte velem, elmegyünk játszani, mulatni! Sokáig oda maradunk, csak holnap délben jövünk vissza. Az alatt te elmulasztod a beiratást, és egy évig nem köll iskolába járnod.

Sándorka alig hitt füleinek. Hiszen ez remek volna! Egy évig, háromszázhatvanöt napig újra boldogan élhetni!

— Remek! mondá. De hát mit köll tennem?

— Öltözz fel csak szépen, lassan, aztán amerről halod a hangomat, arra jőjj!

Sándorka engedelmeskedett. Az ágy elé már elvont készítve ünneplő ruhája. Felöltötte azt és így szólt:

— Elkészültem!

— No, hát csak jőjj erre ... erre ...

Sándorka csodálkozva lépett ki a nyitott ajtón az előszobába, a folyosóra, le a lépcsőn, a kapun ki az utcára.

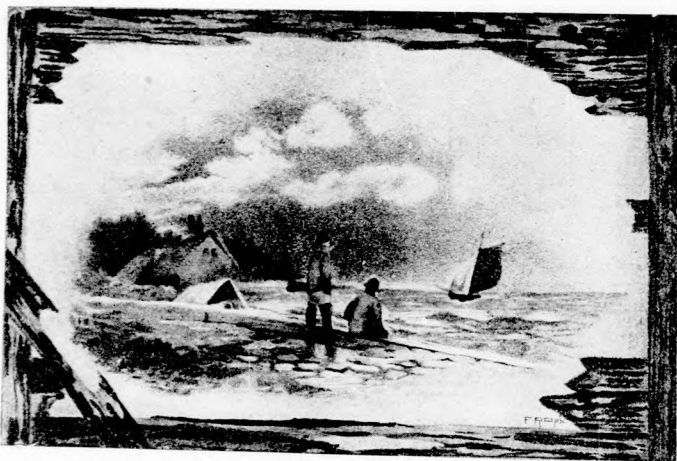
— Most erre! ...

És Sándorka majdnem önkéntelenül átmegint a séta-téren, befordult az utczába, egy szép nagy házba bement és fölszaladt a lépcsőn.

Aztán körülnézett. Egy nagyon kedves mosolygós képű fiú állt mellette, aki meg is szólította:

— Mi a neved? Az enyém Lajos.

— Engem Sándornak hívnak.

A BALATON PARTJÁN. (Lásd a 42. lap on.)

— Azt tudom, hiszen ezen szólítottalak. És most legyünk barátok! Akarod?

— Szívesen!

— Ne mennének be? ... a többiek már ott vannak.

— Menjünk be mi is!

Lajos aztán vezette Sándorkát. Egy nagy fehér ajtó előtt azt mondta:

— Nekünk ide köll bemenünk.

Sándorka belépett egy világos, nagy szobába, melynek falai szép képekkel voltak

teli aggatva. Többen voltak a szobában, tehát jól nevelt fiúcska léteére udvariasan köszönt.

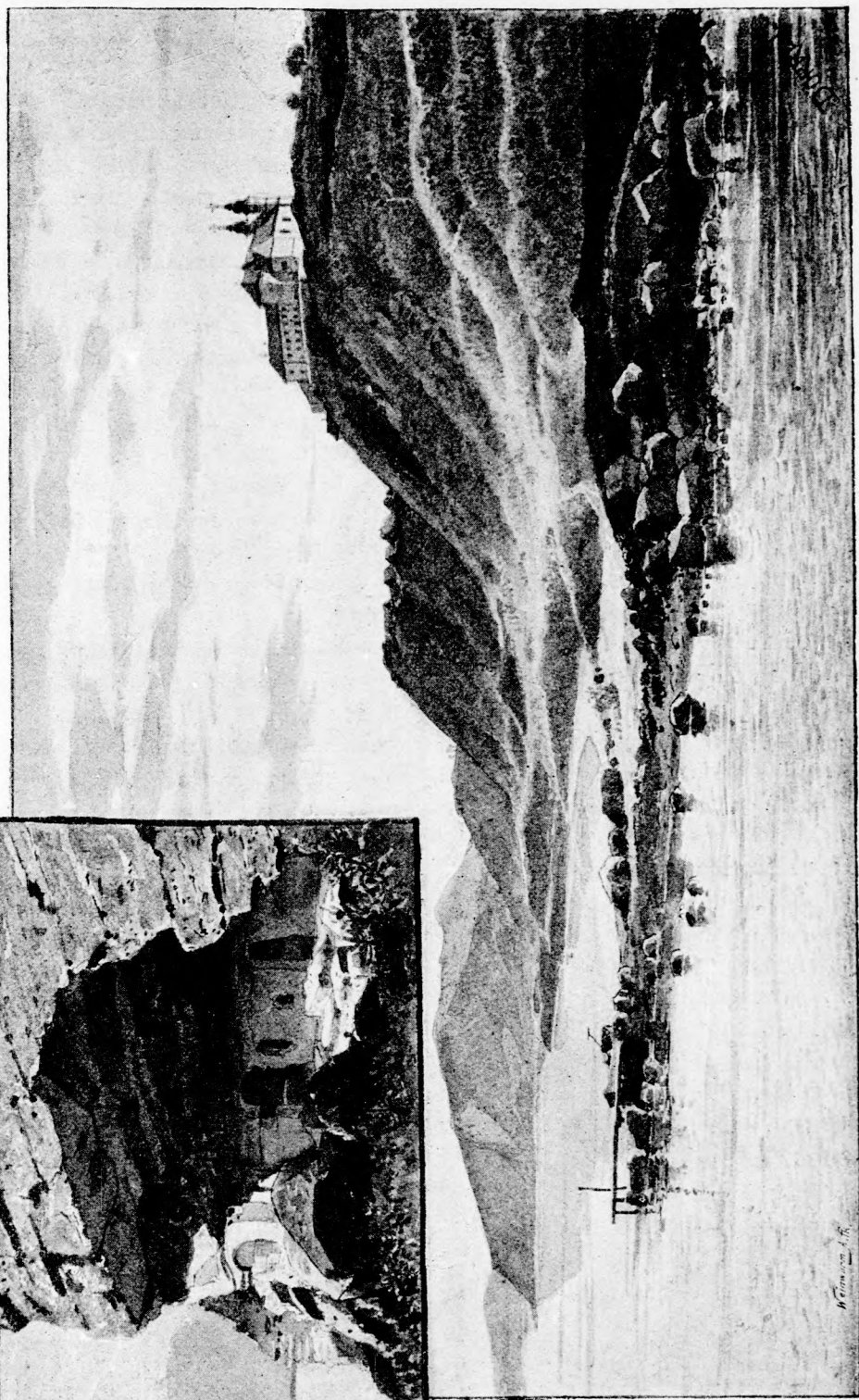
— Jó napot kívánok.

Egy magas, kedves képű bácsi jött eléje és megsimogatta a haját.

— Jó gyerek vagy, kis fiam hogy hívnak?

— Kovács Sándor a nevem.

— Jól van, Sándor öcsém; nem ülnél le? Nézd, ott az ablak mellett szép kis szék áll a számodra! (Folytatása a 46. lapon.)

A TIBANYI APÁTSÁG. (Lásd a 42. lapon.)

(Folytatás a 44. laphoz.)

Sándor odament, leült a többi fiúcska is, az a kedves bácsi pedig ott sétált közöttük.

— Kedves gyermekeim, így szól azután: Én nagyon szeretnék benneteket közelebből is ösmerni, és azért valamennyőtök mondjátok meg mi a nevetek és hol van a lakástok? Hát te ki vagy te kis göndör haju szőszke? kérdé a jó bácsi, megállva egy szőke fiúcska előtt.

— Déza vagyok! felelé selypesen a kis ember.

— De micsoda Géza, fiacskám? Mert lesz itt Géza még több is, ugy sejttem.

— Igen is, én vagyok a Nagy Géza! kiáltá egy pirosarczu, tömzsi fiú.

— De én med a Fetete Déza vagyot, a mama fia! felelt haragosan a szőke gyerek.

— Jó, jó! Sose haragudj ezért. Van Géza sok a világon, mondá mosolyogva a bácsi. Hát aztán meg tudnátok-e mondani hol laktok?

— Hát otthon, a gyelet-szobában.

— És milyen utcában?

— Ott, ahol a villamosz czöndet.

Sándorka már alig bírta elfojtani a nevetést. Kaczagott, hogy a könnye is kicsordult belé.

Odafordult hozzá a bácsi.

— Nos, Sándor, te tudod hol laktok?

— Nyolczadik kerület, Sándor-utca 69-ik szám alatt a második emeleten első ajtó.

— Ez már aztán szabatosan van megmondva.

— Te is, Géza öcsém, kérdezd meg az édes anyádtól a lak-czimeteket s aztán közöld velem.

Igy beszélgettek a bácsival, nevettek is gyakran. Egyszerre csak harangoznak valahol és a bácsi így szól:

— Gyerekek, most menjete ki játszani az udvarba. Akinél van enni való, egye meg. A gyerekek toltak mind kifelé.

— Hát Sándorka, fordult a bácsi a kis fiúhoz, hogy érzed itt magad?

— Pompásan! Még sohse mulattam ilyen jól.

— Szívesen jönnél-e ide máskor is?

— Ó nagyon!

— Ide, hozzám, az iskolába?

E gyűlölt szó hallatára Sándorka ránézett a bácsira.

— Nem tudom; még sohse voltam iskolában!

— Mi az, kis öcsém? Hát te nem tudod, hogy ez a szoba itt az első osztály tanterme, én meg a te tanítód vagyok?

Sándorka csak bámult, hol a bácsira, hol a gyerekekre, és rázta a fejét. Ez a mulatságos, vig beszélgetés, ez a kedves, jó bácsi, ezek a szép képek a falon... ez volna az iskola?

Csak nézett maga elé. Hirtelen valami szomorú jutott az eszébe. Hiszen ő megszökött a beiratás elől, hogy még egy évig ne kelljen iskolába járnia! Dörzsölte a szemét. Tétovázva tekintett körül, hol a bácsi, hol vannak a gyerekek?

Itt ül az ő kis ágyában, a széken ott van az ünneplő ruhája.

— Mama, gyorsan ide, mamám! kiáltá a kis fiú.

Ijedten szaladt be a mama a másik szobából.

— Mi lelt, Sándorkám?

— Ó édes mama, felelé zokogva a kis fiú. Ugy-e most elmulasztottuk a beiratást!

És én
iskolá

fiam?

után
kám,

A
mosoly
álmod

álmod

válik

Fél

ment

arccza
édes a

találta
ban la

S

mégis
a kal
tatta.
napja.

Eze
ajánd
tól, n
volt
játzó

Mo
és An
rá, m
körül
mint
pedig
maga
mikor

És én még egy egész évig nem járhatok iskolába. Pedig úgy szeretnék!

— De már hogy mulasztottuk volna, fiam? Fél hét van még csak, apa alszik...

— Igazán? Beirathatsz még? És holnapután mehetek iskolába? De jó lesz anyuskám, de jó lesz!

A mama hitetlenül rázogatta a fejét, s mosolyogva hallgatta, a Sándorkája mit is álmodott.

— No lám, kis fiam, ez a te kedves álmod teljesedésbe megy. Nem minden álmó válik ám valóra.

Fél órával később Sándorka boldogan ment az iskolába, ahonnan dél felé ragyogó arcczal tért meg s diadalmasan szólt az édes anyjának.

— Milyen pompás! Szakasztott olyanak találtam az iskolát, mint a minőnek álmodomban láttam.

A NEVNAPI TORTA.

— Apróka történet. —

SOK olyan nap volt az esztendőben, melyet Annuska nagyon szeretett, de mégis csak legszebb volt az a nap, amely a kalendáriumban az »Anna« nevet mutatta. Persze, mert ekkor volt az ő neve napja.

Ezen a napon legelőször is sok szép ajándékot kapott mamáéktól, nagymamáéktól, néniéktől; aztán meg nagy uzsonna volt az ő tiszteletére s minden kedves játszótársát meghívhatta.

Most ismét ez a nagy nap következett és Annuska most még büszkébben készült rá, mint máskor. Eddig biz ő maga is körülbelől csak úgy ült ott az uzsonnánál, mint a többi vendég, mindnyájok dolgát pedig a mama intézte. Pedig, lám, Gizuska maga intézkedett, rendelkezett az asztalnál, mikor az ő neve napját ülték meg. És

Gizuska nem is olyan nagyon sokkal öregebb.

— Ugy volna igazán nagyszerű, ha én magam ülnék az asztalfőnél, én magam kínálgatnám a vendégeimet, én intéznék mindent.

A mamának kétségei voltak, jó lesz-e így, de végre bele egyezett. Mulasson a kis társaság egészen kedvére.

Mulattak is és végre rákerült a sor az uzsonnára. Szépen meg volt terítve az asztal, legcsábítóbb pedig az a pompás torta volt, melylyel a nagymama kedveskedett kis unokájának. A vendégek erre pislogtak folytonosan, alig várták, hogy bele kezd-hessenek.

Még csak a csokoládénál voltak, mikor a szobaleány azt jelentette, hogy az öreg erdőkerülő van itt, egy kosárka gyönyörű eperrel kedveskedett a kisasszonynak.

— Ez is jó lesz! Nagyon szeretjük az epret! ujjongtak a kis vendégek.

— Igazán szép az öregtől, hogy megemlékezett rólam, szólt Annuska elégedetten. Szeretném megjutalmazni valamivel... Tudom is már, mivel. Adok neki egy darab tortát... ilyet talán soha nem is kóstolt.

— Jó lesz, szólt Gizuska. Vágj neki egy darabot.

— Hadd lássa az egészet!

Fölkapta a tortás táltácz és kisietett. Nem nagyon sokáig volt oda, de mikor visszatért, ugyan csak sirásra görbült a szája széle, a tortás tálat pedig üresen hozta vissza.

— Hova lett a torta? kérdék megriadva a vendégek.

Annuska eleinte alig tudott felelni, de lassacskán végre kisült, hogy mikor az erdőkerülő elé jutott, büszkén tartotta eléje a tortát:

— No, én is adok magának valami jót.

Azt hitte, tud az öreg annyit, hogy az efféléből csak egy darabkát kell vágni. De biz az öreg azt hitte, hogy az egészet kapja, hát megmarkolta, a tarisznyájába dugta, szépen megköszönte és sarkon fordult, eltávozott. Annuska annyira megza-

varodott, hogy szólni sem tudott. Azután már röstelte, hogy visszahívja az öreget és visszakövetelje a tortát. Egy szó mint száz, az ünnepi fő csemege oda lett.

Nevettek is a kis vendégek, sajnálták is a szomorú esetet, de mert egyéb jó csemege is volt, megvigasztalódtak. Annuska azonban este azt sugta a mamának:

— Mégis csak jobb lesz, ha máskor ott leszel, kedves mamácskám!

A LÁBAS ÉS A BÖGRE.

— Példázat. —

BUDONAT új kis bögre került a konyhában a polczra, épp az öreg, már meg is drótozott, kormos lábas szomszéd-ságába. Ugyancsak fintorgatta az orrát, csöppet sem titkolta, hogy nagyon lenézi az öreget. Huzódózott is tőle, csak hogy valamiképp ne érintsék egymást.

— Nem nagyra becsülsz ugy-e? szólt az öreg lábas szeliden. Hát biz' az igaz, hogy már nem vagyok szép, nagyon régen szolgálók. Már meg is repedtem, de szerencsére összedrótóztak, így még jó ideig el-szolgálhatok.

— Jól van, jól, kényeskedett a bögre. Csak, kérlek, ne dörzsölődjél hozzám. Láthatod, hogy különb jószág vagyok, fényes, mint a tükör, csorba pedig mákszemnyi sincs rajtam.

— Persze, persze! De te sem maradsz örökké fiatal. A szolgálatban, a fáradozásban pedig mindenki megkopik, törődötté válik. Ez nem hibája, hát ezért nem érdemel kicsinylést.

A hetyke kis bögre azonban szóba sem állt tovább az ócska lábassal.

— Én szép vagyok, fényes vagyok, ilyen maradok is.

Hejh! nagyon csalódott. Nem is nagyon nagy idő telt bele, már kicsorbult a széle s ettől fogva csak ritkán használták valamire. És mert nem sokra tartották, hát nem is nagyon vigyáztak rá; egy napon leejtették s ekkor letört a füle.

— Ó, ó! Mi lesz most velem! sohajtá aggódva.

Az lett belőle, hogy a gazd-asszony így szólt:

— Ezt a fületlen, csorba bögrét ki kell dobni a szemétre. Már nem vehetjük hasznát.

És megtörtént. Az egykor hetyke bögre a haszontalan cserép közé került s ott végkép össze-törték.

REJTETT MONDAT.

Pozsony

Budapest

A megfejtők névsorából elsőnek kisorsolt, kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„Tannenburgi Róza.“

Elbeszélés, írta Schmid Kristóf, átdolgozta Donászy Ferencz; hat színes képpel, díszes kötésben.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Öreg betűkkel írott megfejtést kaptam, de név alatta nincs. A posta-bélyeg pedig olvashatatlan. Ki a küldője? — **Szitányi Matildka.** Nem vagyok felhatalmazva elárulni, ki az az **Oszkár** bácsi, kinek versei annyira tetszenek neked. De ha megengedi, örömet közlöm veled. — **Morócz Friczi.** Az elsőnek mondata kusza s mitsem jelent. A másik kettő felette könnyű. Fogasabbat küldj. — **Szitányi Mária.** Az első szent áldozás jelenetét röviden bár, de igazán meghatóan írtad le. Legyen is foganatja mindnyájatokon e szent és magasztos szertartásnak. — **Ritter Károly, Werkner Albert.** Forduljatok a *kiadó-hivatalhoz.* — **Hoffmann Józsi.** Aki még oly gyöngye az írásban, mint te, vonalzott papirosra írjon. Vilma néni csakugyan sok kedves versikét küldött már a *Kis Lapnak* arról a kis Jancsikáról, aki neked is jó pajtásod. — **Kuliszeky Aranka.** A rejtvényekkel való foglalkozás szintén hozzá járul az elme élesítéséhez. — **Donáth Matild.** Örvendek szerencsés felépülésed hírében. — **Renée.** A teljes neved aláírásával még egyszer küldjed be a megfejtést, mely vonalzott papirosra s ne czeruzával írott legyen. Másképp nem vehetem figyelembe. — *Több levélről a jövő számban.*

A „Megfejtések és Megfejtők“ rovata, tér hiánya miatt, a jövő számra marad.